

Dílna 3

doporučeno pro střední školy

Dílna 3

Haló efekt – Je první dojem ten správný?

Dílna je určena studentkám a studentům, kteří chtějí více pochopit téma předsudků a diskriminace. Upozorňuje na neblahé důsledky jednoduchých černobílých řešení a úsudků. Dílna může fungovat samostatně nebo navazovat na předchozí komiks. Vede všechny zúčastněné k tomu, aby si uvědomili vlastní identitu, šli více do hloubky, vyhledávali informace a kladli srozumitelné otázky.

VZDĚLÁVACÍ CÍLE DÍLNY 3

Tato Dílna je oproti předchozím doporučena právě pro střední školy. U studentek a studentů již předpokládá schopnost vyhledávat informace, kriticky je hodnotit, formulovat v písemné podobě otázky a ponořit se do tématu hlouběji. Jednotlivci ve třídě v rámci Dílny hledají konkrétní osoby z různých sociokulturních skupin, které mají zajímavý příběh. Následně vytváří medailonky – fotku osoby a otázky, týkající se jejího příběhu, u kterých předpokládají, že budou pro skupinu podnětné. Osoby jsou vybírány tak, aby vyvracely zažité stereotypy prostřednictvím vyhledaných faktů o dané osobě.

Dílna vede třídu k tématu vlastní identity, ověřování si faktů a seznámení se s příběhy osob z marginalizovaných skupin (skupin sociálně vyloučených, které se mohou na dění ve společnosti podílet oproti většinové společnosti omezeně). Cílem Dílny je uvědomit si vlastní předsudky a jejich příčinu.

Metodika nabízí několik úkolů, které můžete svobodně kombinovat podle uvážení, záleží na tom, s jakou třídou pracujete.

Důležité ale je, aby vaše práce splnila následující tři body:

1. Studentky a studenti najdou osobu z marginalizované skupiny, jejíž příběh vyvrací zažité stereotypy (ať v pozitivním, nebo negativním slova smyslu). Na základě jejího příběhu zformulují zajímavé otázky pro ostatní.
2. Podle obrázku odpoví na otázky a vyhodnotí je na základě faktů.
3. Uvědomí si, jak komplikované je posuzovat člověka podle prvního dojmu.

DÍLNA 3 ve zkratce

CÍLE JEDNOTLIVÝCH ÚKOLŮ A VZÁJEMNÉ VAZBY

AKTIVITA 3. 1. JÁ A MOJE IDENTITA |cca 30 minut|

Úvodní aktivita slouží ke zcitlivění studentek a studentů na téma a k zamyšlení se nad lidskými vlastnostmi, které jsou pro nás důležité.

ÚKOL 3. 1. 1. Vytváření vlastních myšlenkových map |15 minut|

Studentky a studenti si zkusí vytvořit vlastní myšlenkovou mapu. Doplní si do ní svoje osobní vlastnosti, které jsou pro ně důležité. Prostřednictvím myšlenkových map si osvěží téma identity.

ÚKOL 3. 1. 2. Co je pro nás důležité a co nás charakterizuje? |15 minut|

Studentky a studenti sdílí ve třídě své myšlenkové mapy a diskutují o nich. Aby dokázali v další fázi vytvořit profil konkrétní osoby, je důležité, aby si uvědomili, jaké charakteristiky jsou ve společnosti důležité a jak nás určují.

AKTIVITA 3. 2. NAJDĚTE OSOBU A VYTVOŘTE MEDAILONEK! |cca 60 minut|

Studentky a studenti hledají na internetu vhodné osoby, které jsou součástí marginalizované skupiny, vytvářejí jim medailonky a následně na otázky v medailoncích odpovídají.

ÚKOL 3. 2. 1. Najděte osobu a vytvořte medailonek |30 minut|

Studentky a studenti hledají vhodné fotografie osob s informacemi, které je charakterizují. Jejich cílem je najít profil osoby tak, aby k ní měli dostatek informací. Následně v on-line editoru vytvoří medailonek této osoby – její fotku, sepíší 5 otázek a zároveň správné odpovědi.

ÚKOL 3. 2. 2. Hádej, kdo... |30 minut|

Studentky a studenti se rozhodnou, jestli chtějí medailonek sdílet s ostatními. Následně se všichni snaží nalézt správné odpovědi na otázky ve sdílených medailoncích.

AKTIVITA 3. 3. SDÍLENÍ |cca 30 minut|

Studentky a studenti sdílejí medailonky a pocity z Dílny.

ÚKOL 3. 3. 1. Sdílení příběhů |20 minut|

Studentky a studenti hodnotí medailonky vylepené po třídě na základě toho, jak jim přišly zajímavé či překvapivé. Následně si o medailoncích a pocitech z Dílny povídají.

ÚKOL 3. 3. 2. Reflexe výsledků a skupinová diskuse |10 minut|

Studentky a studenti se zamyslí nad tím, jak se jim pracovalo, a sdílí to se třídou.

VAZBA DÍLNY NA KLÍČOVÉ KOMPETENCE ŽÁKYŇ A ŽÁKŮ PODLE RVP

Kompetence k učení	<ul style="list-style-type: none"> ■ dokážou vlastními slovy definovat pojmy jako předsudek, jinakost, stereotyp a využít práci s těmito tématy jako prostředek pro seberealizaci a osobní rozvoj ■ dokážou popsat posun, který v nich díky práci nastal (pokud nastal), a přínosy pro své učení (zda se dozvěděli nové věci, zda jim práce pomohla na téma nově nahlédnout, zda jejich názory utvrdila nebo případně i pomohla přehodnotit, zda se něco nového dozvěděli o svých spolužácích a spolužačkách apod.)
Kompetence k řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> ■ vnímají nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, ve kterých jsou porušována obecně uznávaná práva osob nebo skupin osob ■ dokážou analyzovat postoje různých lidí v konfliktních situacích a pochopit důvody jejich jednání, dokážou na problém nahlížet z různých stran a zvažovat možné klady a zápory jednotlivých variant řešení, včetně posouzení jejich rizik a důsledků
Kompetence komunikativní	<ul style="list-style-type: none"> ■ efektivně využívají dostupné prostředky komunikace ■ efektivně využívají moderní informační technologie ■ vyjadřují se jasně, srozumitelně a přiměřeně tomu komu, co a jak chtějí sdělit. Jsou citliví k míře zkušeností a znalostí a k možným pocitům partnerů v komunikaci ■ prezentují vhodným způsobem svou práci i sami sebe
Kompetence sociální a personální	<ul style="list-style-type: none"> ■ jsou schopni sebereflexe ■ přispívají k vytváření a udržování hodnotných mezilidských vztahů založených na vzájemné úctě, toleranci a empatii ■ rozhodují se na základě vlastního úsudku, odolávají společenským i mediálním tlakům
Kompetence občanské	<ul style="list-style-type: none"> ■ respektují různorodost hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí ■ hájí svá práva i práva jiných, vystupují proti jejich potlačování a spoluvytváří podmínky pro jejich naplňování ■ posuzují události a vývoj veřejného života, zauímají a obhajují informovaná stanoviska

VAZBA NA PRŮŘEZOVÁ TÉMATA A VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

Multikulturní výchova / Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech / Mediální výchova / Výchova demokratického občana / Umění a kultura / Jazyk a jazyková komunikace / Osobnostní a sociální výchova / Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Důraz na témata dle vzdělávacích oblastí:

Jazyk a jazyková komunikace – Především v úkolu 3. 2. 1. (Najděte osobu a vytvořte medailonek) se třída zaměřuje na správné formulování jednotlivých otázek a odpovědí.

Mediální výchova – Studentky a studenti si ověří, zda jsou schopni si vytvořit vlastní názor prostřednictvím diskuse s ostatními. Zároveň si uvědomí, zda šíří nestranné ověřené informace, nebo zaujatá sdělení či dokonce propagandu.

Umění a kultura – Vytvořit výtvarné sdělení, které nemá pouze estetickou hodnotu, ale může být angažované, vyžaduje určitou míru odpovědnosti, informovanosti a odvahy. Studentky a studenti si během Dílny mohou tvorbu uměleckého a zároveň aktivistického díla vyzkoušet.

DÍLNA 3 | AKTIVITA 3. 1.

JÁ A MOJE IDENTITA

ÚKOL 3. 1. 1. VYTVÁŘENÍ VLASTNÍCH MYŠLENKOVÝCH MAP

 Čas 15 min

 Forma práce individuální

 Pomůcky tužky a papíry

Zadání pro třídu: Vytvořte si vlastní myšlenkovou mapu (grafické uspořádání myšlenek, kde se vyznačují vztahy mezi nimi), ve které zdůrazníte vaše důležité vlastnosti. Myšlenkovou mapou byste měli odpovědět na otázku: „Kdo jste a co je pro vás charakteristické?“

Instrukce pro vyučující

Pokud studentky a studenti neznají myšlenkové mapy, představte jim je na základě vlastní myšlenkové mapy. Výhodou myšlenkových map je, že umožňují vizualizaci myšlenek, nápadů a idejí strukturovanější formou. Pokud byste chtěli využít nějaký on-line nástroj, pro jejich tvorbu je možné využít například <https://coggle.it/>. Myšlenková mapa nabízí skvělou příležitost vizualizovat si subjektivní vnímání sebe sama, ale zároveň si uvědomit, co je pro nás charakteristické. Často se totiž stává, že na základě jedné vlastnosti posuzujeme člověka jako celek. Myšlenkové mapy s tématem vlastní identity jsou odrazovým můstkem pro další aktivitu.

Čas

15 min

Forma práce

v malých skupinách / ve skupině

Pomůcky

-

Zadání

Rozmyslete si, zda chcete s ostatními sdílet svou myšlenkovou mapu.

pro třídu:

Ať ji chcete sdílet, nebo ne, připravte si i odůvodnění.

Instrukce pro vyučující:

Je důležité, aby si studentky a studenti uvědomili, že sdílení jejich vlastností a odhalování věcí o sobě může být pro některé z nich náročné, protože to reflektuje i jejich postoje a názory. Na toto vysvětlení by měli přijít sami.

Lze navázat rovnou otázkami typu:

- Co o vás myšlenkové mapy vypovídají?
- Znáte nějakou osobu, která sdílela nějaký svůj příběh a měla z toho potom potíže?
- Znáte nějakou osobu, která sdílela nějaký svůj příběh a pomohla tím někomu dalšímu?
- Myslíte si, že by lidé měli sdílet své postoje prostřednictvím vlastních příběhů? Proč ano, proč ne?

Cílem úkolu je, aby si třída uvědomila, jak mohou být příběhy a charakteristiky jednotlivců důležité. Ukazují totiž, jak se na ně může pomocí příběhu relativizovat/měnit pohled.

DÍLNA 3 | AKTIVITA 3. 2.

NAJDĚTE OSOBU A VYTVOŘTE MEDAILONEK!

ÚKOL 3. 2. 1. NAJDĚTE OSOBU A VYTVOŘTE MEDAILONEK

Čas

30 min

Forma práce

individuální

Pomůcky

on-line editor

Zadání pro třídu:

Každý a každá za sebe zkuste na internetu najít zajímavý příběh nějaké konkrétní osoby, který je pro vás překvapivý. Např. takový, u kterého byste podle fotky nepředpokládali, že něco takového daná osoba dokázala/udělala, ať už v pozitivním, nebo negativním slova smyslu (může se jednat o Roma, muslimku, katolíka, seniorku, bývalého drogově závislého člověka, zdravotně postiženou osobu, bezdomovce nebo třeba známou podvodnici). Příběh musí obsahovat tolik informací, abyste o osobě dokázali vymyslet 5 klíčových otázek. V on-line editoru vytvořte medailonek této osoby – její fotku, 5 otázek a zároveň správné odpovědi.

Je důležité, aby otázky směřovaly k důležitým momentům příběhu a charakteristikám dané osoby. Jak je tato osoba vnímaná veřejností? Náleží na první pohled k nějaké specifické skupině? Co si myslíte, že ji vedlo k tomu zveřejnit vlastní příběh? Snažte se být v otázkách konkrétní.

Instrukce pro vyučující

Důležité je, aby si všichni zkusili najít příběh, který je zaujme. Můžete jim také klást otázky, na základě čeho příběh vybírali. Nastal u nich „aha moment“, když na příběh narazili? Tzn. to by mě nenapadlo, že by takový člověk mohl dokázat to a to. Nemusí to být jen v pozitivním slova smyslu, ale i negativním. Studentky a studenti mohou využít také příběhy z webu hatefree.cz, na kterém jsou různé rozhovory i s fotkami. Důležité je, aby si našli příběh, který bude opravdu zajímavý a podle fotky těžko předvídatelný. Např. příběh seniorek a seniorů, kteří patří mezi influencerskou špičku¹.

Doporučujeme ověřit během aktivity, že všichni zadání pochopili.

Studentky a studenti mohou klást otevřené i uzavřené otázky, důležité je, aby k nim přidali i pevně dohledatelné odpovědi.

¹ <https://earthweb.com/elderly-instagram-influencers/>

Čas

30 min

Forma práce

individuální

Pomůcky

on-line editor

**Zadání
pro třídu:**

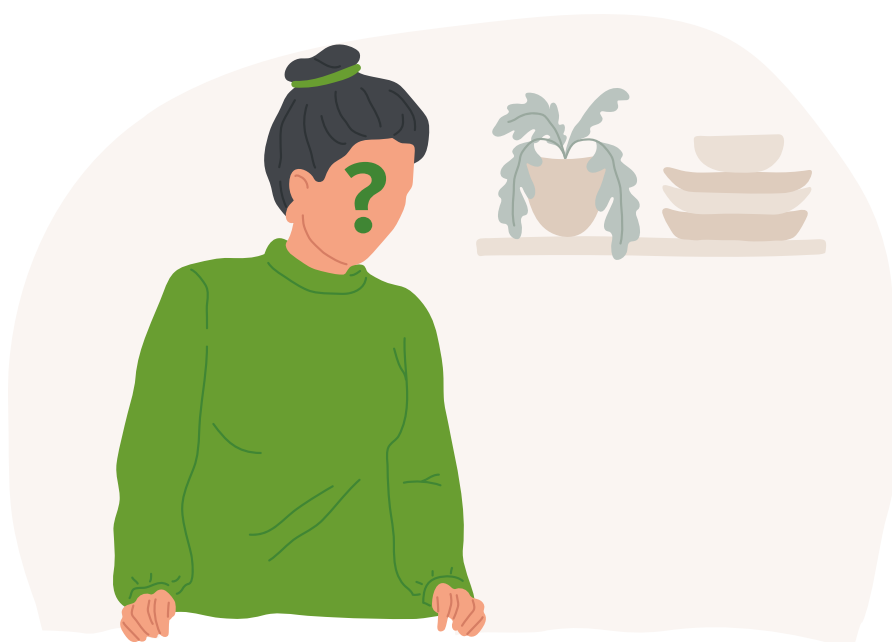
Svůj medailonek – fotku, otázky a odpovědi – pošlete na schválení, pokud ho chcete sdílet se spolužačkami a spolužáky. Jejich úkolem je poté odhadnout správné odpovědi u vybraného medailonku. Následně si prezentujte správné odpovědi.

Instrukce pro vyučující:

Veškeré zveřejnění studentských prací podléhá vašemu schválení. Zveřejnění každého výstupu musíte autorizovat v administraci Mediální dílny. V případě, že z jakéhokoliv důvodu nechcete práci zveřejnit, vysvětlete danému jedinci, v čem je problém, a pokuste se společně najít způsob, jak výstup upravit, aby byl vhodný ke zveřejnění. Zveřejnění prací je dobrovolné.

Záleží na tom, kolik času máte a jak chcete odpovídání na otázky koncipovat. Studentky a studenti mohou pracovat samostatně, ve dvojici nebo ve skupinách. Mohou odpovídat na otázky u jednoho vybraného medailonku (což z hlediska času doporučujeme), libovolně nebo podle určitého principu. Nechte si nějaký čas na to, aby autorky a autoři medailonku stihli ostatním sdělit správné odpovědi na otázky.

Je možné, že bude třída často upozorňovat na některé stereotypní přístupy k problematice, aktivitu je tedy možné využít i k diskusi k porozumění důvodů, na základě kterých si lidé utvářejí svůj zkreslený názor.

DÍLNA 3 | AKTIVITA 3. 3.

SDÍLENÍ

ÚKOL 3. 3. 1. SDÍLENÍ PŘÍBĚHŮ

Čas

20 min

Forma práce

individuální

Pomůcky

vytištěné medailonky, post-ity nebo tužky

**Zadání
pro třídu:**

Vytiskněte svoje medailonky na velké A4 a vytvořte z nich ve třídě galerii. Pomocí psaní čárek nebo lepení papírků určete, které příběhy vám přišly z jakéhokoliv důvodu nejzajímavější nebo nejpřekvapivější. Následně si společně popovídejte o vašich pocitech z Dílny.

Instrukce pro vyučující

Otázky, které rozvedou téma jsou:

- 1) Jak jste postupovali při výběru?
- 2) Jaké otázky vás překvapily?
- 3) Jaké odpovědi vás překvapily?
- 4) Máte s některou osobností z příběhů něco společného? Co to je?
- 5) Proč si myslíte, že se osobnosti prezentovaly v médiích?

ÚKOL 3. 3. 2. REFLEXE VÝSLEDKŮ A SKUPINOVÁ DISKUSE

Čas

10 min

Forma práce

ve skupině

Pomůcky

-

**Zadání
pro třídu:**

Zamyslete se nad tím, jak se vám pracovalo, a sdílejte to s ostatními.

Instrukce pro vyučující:

Sedněte si se třídou do kroužku a zreflektujte, jak se komu pracovalo.

Otázky do diskuse:

- Co vás na práci nejvíce zaujalo a bavilo?
- Jaká část práce vás naopak nezaujala nebo byla nesrozumitelná?
- Máte chuť se tématům dále věnovat?

